

KAA 3/2017

Medborgarinitiativets titel

Hälso- och sjukvårdslagen, § 50, mom. 3 bör ändras

Datering av initiativet

24.1.2017

Initiativets form

Lagförslag

Justitieministeriets ärendenummer

OM 9/52/2017

Primärt språk för initiativet

Svenska

Innehållet i initiativet

Vi kräver att § 50, mom. 3 i lagen om ändring av hälso- och sjukvårdslagen

”Helsingfors och Nylands samt Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt, Satakunta sjukvårdsdistrikt, Birkalands sjukvårdsdistrikt, Päijät-Häme sjukvårdsdistrikt, Södra och Norra Karelen sjukvårdsdistrikt, Norra Savolax sjukvårdsdistrikt samt Mellersta Finlands, Syd-Österbottens, Norra Österbottens och Lapplands sjukvårdsdistrikt ska i anslutning till det egna centralsjukhuset ordna en enhet för omfattande jour dygnet runt. Med en enhet med omfattande jour dygnet runt avses samjour för primärvården och den specialiserade sjukvården, som kan tillhandahålla omfattande tjänster inom flera medicinska specialområden omedelbart och dygnet runt och som har resurser för att upprätthålla den beredskap som behövs inom hälso- och sjukvården och för att sköta exceptionella situationer. Endheten för omfattande jour dygnet runt skal stödja de andra jourenheterna. För att trygga de språkliga rättigheterna ska Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt ordna jourtjänster på finska och svenska så att patienterna blir betjänade på det språk de väljer. De sjukvårdsdistrikt i vilka det finns universitetssjukhus kan i anknytning till sina sjukhus bilda flera än en enhet med samjour dygnet runt, om befolkningens servicebehov förutsätter det”

ändras så att förteckningen över sjukvårdsdistrikt som skall ha omfattande jour dygnet runt kompletteras med Vasa sjukvårdsdistrikt och att meningen ” För att trygga de språkliga rättigheterna ska Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt ordna jourtjänster på finska och svenska så att patienterna blir betjänade på det språk de väljer” stryks ur lagen.

Motiveringar

I motiveringarna till ändringen av hälso- och sjukvårdslagen § 50, mom. 3 betonas viktigheten att sjukhusen med omfattande jour fyller åtminstone följande kriterier:

1. Tillräckligt befolkningsunderlag

En del av de sjukvårdsdistrikt som har erhållit status av distrikt med omfattande jour (Norra

Karelen, Södra Karelen och Lappland) har ansetts ha ett tillräckligt stort befolkningsunderlag (103 000–130 000). Befolkningsunderlaget i Vasa sjukvårdsdistrikt är redan nu större (170 000) och beräknas öka under kommande år medan det förutspås sjunka i nämnda distrikt där utgångsläget har varit sämre redan i inledningsskedet. En växande befolkning talar i detta sammanhang för att Vasa centralsjukhus borde ha beviljats status av centralsjukhus med omfattande jour.

2. Avstånd till universitetssjukhus

Avståndet till närmaste universitetssjukhus ansågs i ovan nämnda sjukvårdsdistrikt vara tillräckligt långt för att kräva status av centralsjukhus med omfattande jour. Avståndet från Rovaniemi till Uleåborg är 223 km, avståndet från Joensuu till Kuopio är 135 km och avståndet från Villmanstrand till Helsingfors är 224 km. Vasa centralsjukhus är det centralsjukhus i vårt land som befinner sig längst bort från ett universitetssjukhus. Avståndet till Tammerfors är 241 km och till universitetssjukhuset i det egna specialupptagningsområdet, Åbo, 330 km. Ändå har avståndsfaktorn i fallet Vasa ansetts vara mindre viktig. En alltför stor del av befolkningen kommer att hamna utanför den gräns om en timmes körning till ett centralsjukhus med omfattande jour, vilket betonas i beredningen.

3. Språket

Vasa centralsjukhus är det enda genuint fungerande tvåspråkiga sjukhuset i vårt land. I sjukvårdsdistriktet bor närmare 100 000 människor med svenska som modersmål, av vilka en relativt stor del inte ens behärskar finska språket. Erhållandet av sjukvård på modersmålet, vilket är en grundlagsenlig rättighet, kommer inte att lyckas i ett helt finskspråkigt sjukvårdsdistrikt utan daglig kontakt med ett tvåspråkigt omland som innehåller ett flertal tvåspråkigt fungerande institutioner.

4. Ekonomi

Vasa sjukvårdsdistrikt är ett i ekonomiskt hänseende väl fungerande distrikt. Kommunerna har under ett stort antal år välvilligt byggt upp sin hälsovårdsservice, vilket haft som effekt att distriktet, enligt ett flertal undersökningar, har landets näst friskaste befolkning. Enligt befintliga uträkningar över tilldelningen av statliga medel då social- och hälsovården överflyttas till landskapen kommer landskapet Österbotten att vara den stora förloraren. Åtskilliga miljoner euro kommer att tas från ett område där de ekonomiska satsningarna utfallit väl och kunde utgöra exempel på hur en hälsovårdsekonomi skall skötas.

5. Kvalitet

I frågor som gäller sjukvård måste frågan om kvalitet ges högsta prioritet. Enligt en ny undersökning utförd av Institutet för hälsa och välfärd "Hoidon vaikuttavuus sairaaloittain ja alueittain Suomessa ja eräissä Euroopan maissa", där man undersöker ett stort antal parametrar, placerar sig Vasa centralsjukhus i topp och före alla centralsjukhus som har beviljats status av omfattande jour. Det är skrämmande att inte fakta tillåts inverka på valet av sjukhus med omfattande jour

Kansalaisaloitteen otsikko

Terveydenhuoltolain 50 § 3 mom. on muutettava

Aloitteen päiväys

24.1.2017

Aloitteen muoto

Lakiehdotus

Oikeusministeriön asianumero

OM 9/52/2017

Aloitteen ensisijainen kieli

Ruotsi

Aloitteen sisältö

Vaadimme, että laki terveydenhuoltolain 50 § 3 mom. muuttamisesta

”Helsingin ja Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Satakunnan, Pirkanmaan, Päijät-Hämeen, Etelä-Karjalan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin sairaanhoitopiirien on järjestettävä laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksikkö keskussairaalsaan yhteyteen. Laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksiköllä tarkoitetaan perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystystä, joka pystyy tarjoamaan laajasti palveluita usealla lääketieteen erikoisalalla ympärivuorokautisesti välittömästi ja jolla on voimavarat terveydenhuollossa tarvittavan valmiuden ylläpitämiseen ja erityistilanteiden hoitamiseen. Laajan ympärivuorokautisen päivystysyksikön tulee tukea muita päivystysyksiköitä. Väestön kielellisten oikeuksien turvaamiseksi Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin on järjestettävä päivystyspalvelut suomen ja ruotsin kielellä siten, että potilas saa palvelut valitsemallaan kielellä. Sairanhoitopiirit, joissa on yliopistollinen sairaala, voivat väestön palvelutarpeen niin edellyttäessä perustaa useamman kuin yhden ympärivuorokautisesti päivystävän yhteispäivystysyksikön sairaaloidensa yhteyteen.”

muutetaan siten, että laajan ympärivuorokautisen päivystyksen luetteloa täydennetään Vaasan sairaanhoitopiirillä sekä että lause ”Väestön kielellisten oikeuksien turvaamiseksi Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin on järjestettävä päivystyspalvelut suomen ja ruotsin kielellä siten, että potilas saa palvelut valitsemallaan kielellä” poistetaan laista.

Perustelut

Terveydenhuoltolain 50 §:n 3 mom. muuttamisen perusteluissa korostetaan, että laajan päivystyksen sairaaloiden on täytettävä ainakin seuraavat kriteerit:

1. Riittävä väestöpohja

Osassa sairaanhoitopiirejä, joille on myönnetty laajan päivystyksen status (Pohjois-Karjala, Etelä-Karjala ja Lappi), väestöpohja on katsottu tarpeeksi suureksi (103.000-130.000). Vaasan sairaanhoitopiirin väestöpohja on jo nyt suurempi (170.000) ja sen arvioidaan nousevan tulevien vuosien aikana, kun taas mainituissa piireissä, joissa lähtötilanne on ollut alun alkaen huonompi, sen arvioidaan laskevan. Väestön kasvu puhuu tässä tapauksessa sen puolesta, että Vaasan keskussairaallalle olisi pitänyt myöntää laajan päivystyksen sairaalan status.

2. Etäisyys yliopistosairaalaan

Etäisyyden lähimpään yliopistosairaalaan katsottiin mainituissa sairaanhoitopiireissä olevan tarpeeksi pitkä laajan päivystyksen sairaalan statuksen vaatimiseksi. Etäisyys Rovaniemeltä Ouluun on 223 km, Joensuusta Kuopioon 135 km ja Lappeenrannasta Helsinkiin 224 km. Suomen keskussairaaloista Vaasan keskussairaala sijaitsee kaikkein kauimpana yliopistosairaalaista. Etäisyys Tampereelle on 241 km ja oman erva-alueen yliopistosairaalaan, Turkuun, on matkaa 330 km. Vaasan tapauksessa etäisyys on kuitenkin katsottu vähemmän tärkeäksi tekijäksi. Liian suuri osa väestöstä jää Vaasan piirissä tunnin ajomatkan ulkopuolelle tilanteissa, jolloin tarvitaan apua laajan päivystyksen sairaalalta.

3. Kieli

Vaasan keskussairaala on ainoa aidosti kaksikielinen sairaala maassamme.

Sairaanhoitopiirissä asuu noin 100 000 henkilöä, joiden äidinkieli on ruotsi ja joista suhteellisen suuri osa ei tule toimeen suomen kielellä. Sairaanhoidon omalla äidinkielellä, mikä on perustuslain mukainen oikeus, ei tule onnistumaan täysin suomenkielisessä sairaanhoitopiirissä ilman yhteyttä kaksikieliseen ympäröivään maakuntaan, jossa toimii ennestään useita kaksikielisiä instituutioita.

4. Talous

Vaasan sairaanhoitopiiri on taloudellisessa mielessä hyvin toimiva piiri. Kunnat ovat monien vuosien aikana myötämielisesti rakentaneet terveydenhuoltopalveluja, minkä seurauksena piirillä on maan toiseksi tervein väestö, kuten monessa selvityksessä todetaan. Valtion varojen jakamisesta tehtyjen selvitysten perusteella Pohjanmaan maakunta tulee olemaan suurimpia häviäjiä sosiaali- ja terveydenhuollon siirtyessä maakuntiin. Useita miljoonia euroja otetaan alueelta, jossa taloudelliset panostukset ovat onnistuneet hyvin ja voisivat toimia esimerkkinä siitä, miten terveydenhuollon taloutta olisi hoidettava.

5. Laatu

Sairaanhoitoasioissa laadulle on annettava etusija. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen suorittaman, useita muuttujia sisältävän uuden tutkimuksen ”Hoidon vaikuttavuus sairaaloittain ja alueittain Suomessa ja eräissä Euroopan maissa” mukaan Vaasan keskussairaala sijoittuu tuloksissa kärkeen, ennen kaikkia niitä keskussairaaloita, joille on myönnetty laajan päivystyksen sairaalan status. On pelottavaa, ettei tosiasioiden anneta vaikuttaa laajan päivystyksen sairaaloiden valintaan.